

SUBJECT : SANSKRIT

CHAPTER NO: 3

CHAPTER NAME: DIGIBHARATAM

PPT-4

CHANGING YOUR TOMORROW

डिजी भारतम्

Expected Learning Outcome

१ . बोधज्ञानस्य वृद्धिः

पूर्वपाठस्य आलोचना -

१ . प्राचीन काले विद्या कथं गृह्यते स्म

२ . चिकित्सालये कस्य आवश्यकता अनुभूयते ?

३ . वयं कस्यां दिशि अग्रसराम ?

४ . कस्मिन् उद्योगे वृक्षाः उपयुज्यते ?



प्रश्न: 1.

अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तराणि एकपदेन लिखत-(निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक पद में लिखिए-)

(क) कुत्र "डिजिटल इण्डिया" इत्यस्य चर्चा भवति?

(ख) केन सह मानवस्य आवश्यकता परिवर्तते?

(ग) आपणे वस्तूनां क्रयसमये केषाम् अनिवार्यता न भविष्यति?

(घ) कस्मिन् उद्योगे वृक्षाः उपयूज्यन्ते?

(ङ) अद्य सर्वाणि कार्याणि केन साधितानि भवन्ति?

उत्तरम्:

- (क) संपूर्णविश्वे,
- (ख) कालपरिवर्तनेन,
- (ग) रूप्यकाणाम्,
- (घ) कर्गदोद्योगे,
- (ङ) चलदूरभाषयन्त्रेण।

प्रश्न: 2.

अधोलिखितान् प्रश्नान् पूर्णवाक्येन उत्तरत-(निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर पूर्ण वाक्य में दीजिए-)

(क) प्राचीनकाले विद्या कथं गृह्यते स्म?

(ख) वृक्षाणां कर्तनं कथं न्यूनतां यास्यति?

(ग) चिकित्सालये कस्य आवश्यकता अद्य नानुभूयते?

(घ) वयम् कस्यां दिशि अग्रेसरामः?

(ङ) वस्त्रपुटके केषाम् आवश्यकता न भविष्यति?

उत्तरम्:

- (क) प्राचीनकाले विद्या श्रुतिपरम्परया गृह्यते स्म।
(ख) वृक्षाणां कर्तनं संगणकस्य अधिकाधिक-प्रयोगेण न्यूनता यास्यति।
(ग) चिकित्सालये रूप्यकाणाम्/रूप्यकस्य आवश्यकता अद्य नानुभूयते।
(घ) वयम् डिजीभारतम् इति दिशि अग्रसरामः।।
(ङ) वस्त्रपुटके रूप्यकाणाम् आवश्यकता न भविष्यति।

रेखांकितपदान्यधिकृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत-(रेखांकित पदों के आधार पर प्रश्न-निर्माण कीजिए-)

(क) भोजपत्रोपरि लेखनम् आरब्धम्।

(ख) लेखनार्थम् कर्गदस्य आवश्यकतायाः अनुभूतिः न भविष्यति।

(ग) विश्रामगृहेषु कक्षं सुनिश्चितं भवेत्।

(घ) सर्वाणि पत्राणि चलदूरभाषयन्त्रे सुरक्षितानि भवन्ति।

(ङ) वयम् उपचारार्थम् चिकित्सालयं गच्छामः?

उत्तरम्:

- (क) भोजपत्रोपरि किम् आरब्धम्?
- (ख) लेखनार्थम् कस्य आवश्यकतायाः अनुभूतिः न भविष्यति?
- (ग) कुत्र/केषु कक्षं सुनिश्चितं भवेत्?
- (घ) सर्वाणि पत्राणि कस्मिन् सुरक्षितानि भवन्ति?
- (ङ) वयम् किमर्थम् चिकित्सालयं गच्छामः?

प्रश्न: 4.

उदाहरणमनुसृत्य विशेषण विशेष्यमेलनं कुरुत-(उदाहरण के अनुसार विशेषण एवं विशेष्य का मिलान कीजिए-)

यथा- विशेषण

संपूर्ण

(क) मौखिकम्

(ख) मनोगताः

(ग) टंकिता

(घ) महान्

(ङ) मुद्राविहीनः

विशेष्य

भारते

(1) ज्ञानम्

(2) उपकारः

(3) भावाः

(4) विनिमयः

(5) सामग्री

उत्तरम्:

(क) – (1),

(ख) – (3),

(ग) – (5),

(घ) – (2),

(ङ) – (4)

प्रश्न: 5.

अधोलिखितपदयोः सन्धिं कृत्वा लिखत-(निम्नलिखित पदों की संधि करके लिखिए-)

(क) पदस्य + अस्य =

(ख) तालपत्र + उपरि =

(ग) च + अतिष्ठत =

(घ) कर्गद + उद्योगे =

(ङ) क्रय + अर्थम् =

(च) इति + अनयोः =

(छ) उपचार + अर्थम् =

उत्तरम्:

- (क) पदस्यास्य,
- (ख) तालपत्रोपरि,
- (ग) चातिष्ठत,
- (घ) कर्गदोद्योगे,
- (ङ) क्रयार्थम्,
- (च) इत्यनयोः,
- (छ) उपचारार्थम्।।

प्रश्न: 6.

उदाहरणमनुसृत्य अधोलिखितेन पदेन लघु वाक्य निर्माणं कुरुत-
(उदाहरण के अनुसार निम्नलिखित पदों से लघु वाक्यों का निर्माण
कीजिए-)

यथा- जिज्ञासा - मम मनसि वैज्ञानिकानां विषये जिज्ञासा अस्ति।

(क) आवश्यकता -

(ख) सामग्री -

(ग) पर्यावरण सुरक्षा -

(घ) विश्रामगृहम् -

उत्तरम्:

- (क) अद्य तु लेखनार्थं कर्गदस्य आवश्यकता नास्ति।
- (ख) टंकिता सामग्री अधुना न्यूना एवं प्राप्यते।
- (ग) वृक्षेभ्यः पर्यावरण सुरक्षा भवति।
- (घ) जनाः तीर्थेषु विश्रामगृहम् अन्वेषयन्ति।

प्रश्न: 7.

उदाहरणानुसारम् कोष्ठकप्रदत्तेषु पदेषु चतुर्थी प्रयुज्य रिक्तस्थानपूर्ति कुरुत-(उदाहरण के अनुसार कोष्ठक में दिए गए पदों के चतुर्थी रूप का प्रयोग करके रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए-)

यथा- भिक्षुकाय धनं ददातु।। (भिक्षुक)

(क) पुस्तकं देहि। (छात्र)

(ख) अहम् वस्त्राणि ददामि। (निर्धन)

(ग) पठनं रोचते। (लता)

(घ) रमेशः अलम्। (अध्यापक)

उत्तरम्:

(क) छात्रेभ्यः/छात्राय,

(ख) निर्धनाय,

(ग) लतायै,

(घ) सुरेशीय,

(ङ) अध्यापकाय।

प्रश्ननिर्माणम् कुरुत –

क) भोजपत्रोपरि लेखनम् आरब्धम् ।

ख) लेखनार्थम् कर्गदस्य आवश्यकतायाः अनुभूतिः भविष्यति ।

ग) विश्रामगृहेषु कक्षं सुनिश्चितं भवेत् ।

घ) सर्वाणि पत्राणि चलदुरभाषयन्त्रे सुरक्षितानि भवन्ति ।

ङ) वयम् उपचारार्थम् चिकित्सालयं गच्छामः ।

गृहकार्य -

प्रश्नोत्तरम् उत्तर पुस्तिकाया लिखत ।



ODM EDUCATIONAL GROUP